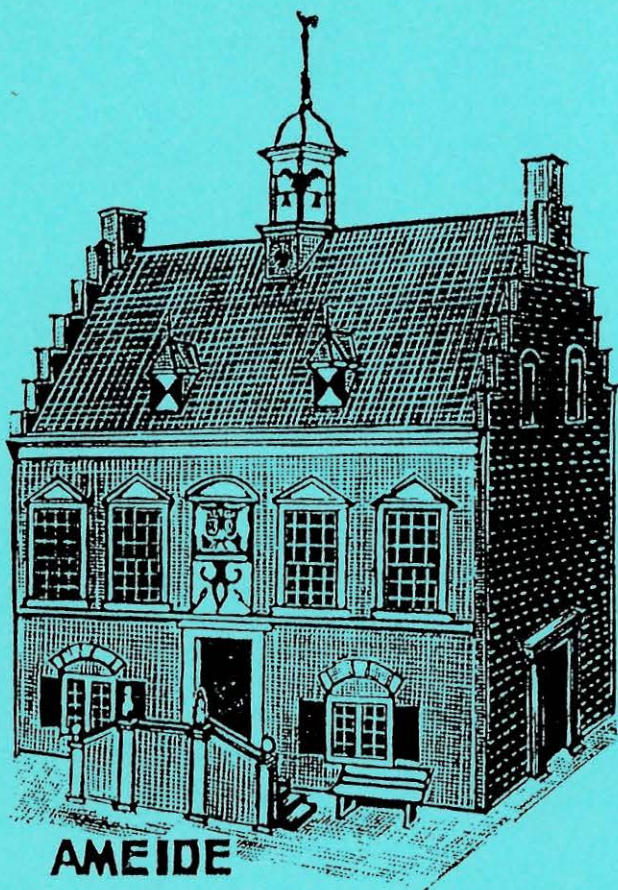
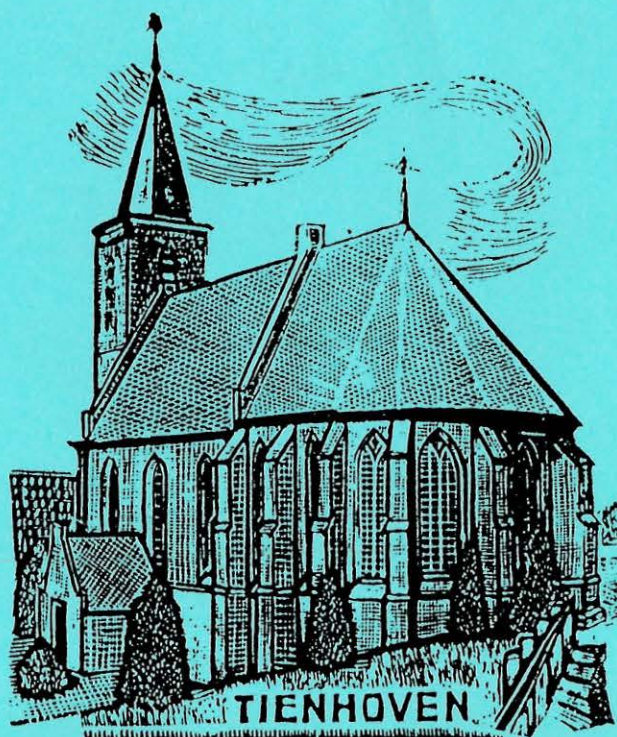

*Historische Vereniging
Ameide en Tienhoven*

AMEIDE

TIENHOVEN

Jaargang 11
nr. 1

NIEUWSBLAD VAN DE HISTORISCHE VERENIGING AMEIDE en TIENHOVEN

De Vereniging is gevestigd in Ameide en heeft haar domicilie in het oude Stadhuis aldaar. Ze is opgericht op 13 december 1989 en is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Dordrecht onder nummer 40324336.

BESTUUR:

Voorzitter	G. Streefkerk, Paramasiebaan 11, 4233 EX Ameide, ☎ 601369
Secretaris	P. Will, Hazelaarlaan 21, 4233 HN Ameide, ☎ 602535
2e secretaris	G.W. Groenendijk, De Bogerd 3, 4233 GN Ameide, ☎ 601886
Penningmeester	J. Stasse, De Bogerd 19, 4233 GN Ameide, ☎ 602488
Alg. adjunct	A.M. den Oudsten, Kerkweg 29, 4235 VT Tienhoven, ☎ 601249
Lid	J.D.C. Laroo, Voorstraat 8, 4233 EA Ameide, ☎ 602026
Lid	C.J. Neels, Lekdijk 24, 4235 VL Tienhoven ☎ 601320
Lid	C. den Oudsten, Hogewaard 12, 4235 VS Tienhoven, ☎ 601966

CORRESPONDENTIEADRES

P. Will

EXCURSIES

A.M. den Oudsten

REDACTIEADRES KWARTAALBLAD

J.D.C. Laroo

LEDENADMINISTRATIE

J. Stasse

CONTRIBUTIE

Deze bedraagt fl 25,- per jaar, over te maken op bankrekening nummer 301952248 van de Rabobank te Ameide t.n.v. de penningmeester van de vereniging.

RUBRIEKEN:

Woord vooraf

Agenda bestemd voor de Jaarvergadering

Diverse verslagen: een excursie en drie avonden

Berichten over komende activiteiten en een oproep

Wat we ontvingen aan foto's en werkstukken

Tussenstand van het genealogie-onderzoek

S. van de Nadort: De geschiedenis van Ameide (blz. 3)

C. van der Grijn Jaczn.: Het wapen van Ameide

P. van Toor: Bespreking biografie Joh. W. van Brederode

C.J. Neels: De familie Goudriaan, deel 3

J.D.C. Laroo: Von Ziegenweidt, eens arts te Ameide

W. van Zijderveld: Het gemaal aan de Boezemkade

WOORD VOORAF

Beste lezers, voor u ligt het eerste Nieuwsblad-nummer in het nieuwe millennium. Het bestuur en de redactie wenst u - en uiteraard ook de Vereniging - alsnog een heel goed jaar toe.

Dit 'alsnog' geldt ook een beetje het blad. Het heeft namelijk wel even tijd genomen, alvorens dit nummer van de pers is gerold. We willen u niet lastig vallen met de overigens plausibele redenen ervan. Laat ons hopen dat het resultaat, bijvoorbeeld vanwege de bezonkenheid, er weer mag zijn. Het blijve de welwillende lezer overgelaten te oordelen over de uitslag van veler pogen.

En daarbij: de volgende aflevering wordt een dubbelnummer, pakweg 48 bladzijden dik. Een boek boordevol plaatwerk van oud-Ameide, antiek-Tienhoven en van het slot Herlaer. De begeleidende teksten zijn van de hand van ons meest noeste lid, Peter van Toor uit Haarlem. Trouwe lezers herinneren zich vast een en ander van zijn bevindingen, geplaatst in vorige jaargangen. Als resultaat van bijzonder nader speurwerk is het aantal platen plus de toelichtingen echter nog aanzienlijk uitgebreid. Alles wat maar betrekking had op onze tweeënheden of op het Slot is daarmee onder ene paraplu bijeengebracht.

Uit de voormelde Inhoudsopgave kunt u opmaken dat het weer een aflevering is geworden, waaraan diverse medewerkers bijdragen hebben geleverd. Behalve even omzien (= verslagen van gehouden avonden en een excursie + een boekbespreking over de hoofdrolspeler), kijken we ook vooruit (= wat u verwachten kunt in het komende seizoen + een oproep).

Verder treft u aan het slot van de 'feuilleton' over een roemrijk Termeis geslacht, de Goudriaans.

Nieuw is het relaas over een andere familie, ook ooit gehuisvest op de Voorstraat, in wier leven water en wind eveneens een rol hebben gespeeld, zij het een zeer tragische.

Feitelijk geldt dit voor de lotgevallen van het boezemgemaal evenzo. Dit artikel hebben we overgenomen uit: 'Lek en Huibert Kroniek' het fraaie blad van de Vereniging Historisch Lexmond en Hei- en Boeicop, eerste jaargang nr. 5.

Bestuur en redactie wenst u veel kijk- en leesgenoegens en verwacht wederzijdse activiteiten t.a.v. ons verenigingsleven.

VERSLAGGEVING:

DE EXCURSIE NAAR DE BREDERODE-EXPOSITIE

Zaterdagmiddag 8 januari zijn we met vier auto's, volgeladen met ouwe getrouwe en enkele nieuwe gezichten naar Vianen getogen om de tentoonstelling over JOHAN WOLFERT VAN BREDERODE, een Hollands edelman tussen Nassau en Oranje, te bezoeken. De groep is hartelijk ontvangen door mevrouw Koenheim, de voorzitter van de Viaanse Historische Vereniging. Zij heeft op uiterst instructieve en ontspannen wijze ons rondgeleid en verdient hiervoor beslist een pluim.

Na afloop is het gezelschap nog gezellig in 'Hotel Vianen' op de koffie geweest. Tja, telkens vraag je je weer af hoe het toch komt dat velen, ook onder onze leden, zulke fraaie tentoonstellingen laten voor wat ze zijn. Een beetje meer belangstelling en respect jegens onze vroede voorvaderen - zeker als die zelfs met Ameide van doen hebben gehad - zou niet misstaan.

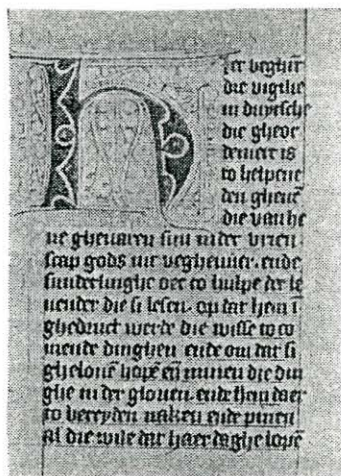
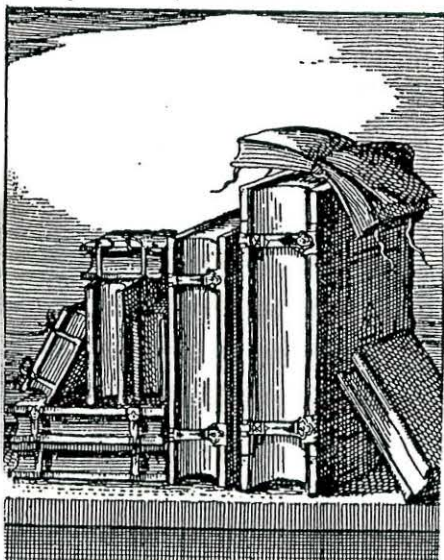
MEESTERS VAN EEN VERGULDE WERKELIJKHEID

Op de avond van de 24-ste november heeft het echtpaar Van Driel uit Capelle aan den IJssel de aanwezigen luttele uren op toch wel bijzondere wijze beziggehouden. Een kleine expositie van handgebonden boucken en boeckkens vol markante miniatuurkunst stond ook opgesteld.

Beiden gaven een boeiend exposé over 'DE GESCHIEDENIS VAN HET BOEK'. 'Hij' illustreerde zijn betoog met het tonen van diverse voorbeelden uit oude handschriften, getijden- en beestenboeken (in sjeke taal: bestiaires)---

Voor diens hand-boekbinden bleef jammer genoeg weinig tijd over, daar 'zij' veel belangstelling trok voor de kunst hoe letterlijk lettertjes te illustreren. Al met al was het een interessante avond boordevol mooie voorbeelden van miniatuur-schilderkunst.

Kruijt voor de wilde woeste.

Een bladzijde uit het Getijdenboek van Geert Grootte, de vader van de Moderne Devotie. Proloog op de Vigilie.

WIE SCHRIJFT, DIE BLIJFT

Dat was de richtlijn, waarlangs de weledelgestrenghe heer Mr. W. van Ringelesteijn, kandidaat-notaris te Alblasserdam, ons op 19 januari 2000 meetroonde naar het paperassenand van aan- en ver-koopakten, van testamenten, boedelbeschrijvingen en zo meer in vervlogen jaren.

Het nuttige en leerzame werd dit keer gecombineerd met het aangename. Dit omdat het de eerste avond in het fonkelnieuwe millennium was. Niet enkel kregen we stoffige paperassen onder ons neus, maar in de pauze ook een glaasje dat fruitig geurde.

Dat was eens andere koffie en lariekoekjes- die overigens heel goed smaken -!

Ook deze - evenals de vorige bijeenkomst - werd gekenmerkt door een flinke opkomst, een instructieve uiteenzetting en een dito vraag-en-antwoordspel.

OPENBARE VERKOOPING

VAN

DE AMBACHTS-HEERLIJKHEID TIENHOVEN

VAN

Het Regt van Tiendheffing
van landen op den

Hoogen en Lagen Hoogenwaard aldaar

EN VAN PRECIEUSK

WEL- HOOI- EN GRIENDLANDEN

ONDER

AMEIDE EN MEERKERK.

Inzetting Donderdag 22 Junij } 1865,
Afslag Donderdag 6 Julij }

des morgens ten 10 ure,

ter herberg het **FORTUIN** te Ameide.

TEN OVERSTAAN VAN DEN NOTARIS

G. BODDE,

GEVESTIGD TE **MEERKERK,**

bij wien nadere informatie zijn te bekomen.

ALS OCHTENDGLOREN OPNIEUW GEBOREN IS TELKENMALE HET LIED VAN DE TOREN

Zo luidt het randschrift op de Bourdon, een heeluurslag en beiaardklok in Dordt. De heer J. van der Ende, eens beiaardier in onder meer Dordrecht en Schoonhoven, heeft op donderdagavond 2 maart ons deelgenoot en oor- en ooggetuige gemaakt van ietwat heel historisch, namelijk de BEIAARDKUNST VAN DE LAGE LANDEN. Dat dit een erfenis is uit het Nederlands-Bourgondische tijdperk en dat de provincie Zuid-Holland nog altijd een middelpunt vormt, werd de aanwezigen welluidend duidelijk gemaakt. Opnieuw was de plaats van samenkomst een historische plek, namelijk het oude Stadhuis van Ameide, dat zelf ook kan bogen op een klokkenspel, een zgn. voorslag, zij het piepklein. (zie knipsel uit de 'WEGWIJZER' jaarwisseling 1960/1961). Heeft zo'n carillon vaak niet iets overrompelends? Herlees eens de openingsverzen op de convocatie of neem maar de volgende regels:

*Het carillon zingt helder door de regen,
de bleke regen van mijn vaderland,
en kleine grijze golven breken tegen
de lege schepen langs de waterkant.*

Past dat niet bij stede Schoonhoven? Deze bevlogen kunstenaar heeft ons getoond en laten horen 'alles van beierklokken te weten en waar hun klepels hangen' zoals onze voorzitter het in zijn dankwoord zo beeldend vertolkte. Jazeker, op meeslepende en wisselende wijze heeft hij zijn aandachtig gehoor- dichter gebracht bij het waardevolle van torenmuziek, wat het functioneel en emotioneel doet in iemands persoonlijk leven en in dat van het volk.

KOMENDE ACTIVITEITEN:

Wat de **JAARVERGADERING** aangaat, zie voorin.

DE STILLE TOCHT OP 4 MEI

In ons goede vaderland beginnen alle goede dingen met het instellen van commissies. Zoals bekend is dat gebeurd in onze Jaarvergadering van twee jaar terug: een commissie met als opdracht de mogelijkheden te onderzoeken om alsnog te komen tot het oprichten van een gedenkteken. Uiteraard is u bekend dat het deze werkgroep gelukt is vorig jaar met veler hulp dit herdenkingsmonument tot stand te- brengen. Eveneens dat dit op 4 mei op indrukwekkende wijze en onder grote belangstelling is onthuld. Op de avond van die dag gevolgd door een stille tocht, die ook aandoenlijk veel deelnemers trok.

Nu wil deze Werkgroep-Herdenking(smonument)= WH Op de a.s.

4-de mei 's avonds opnieuw een herdenkingstocht organiseren. Nieuw is dat deze werkgroep -inmiddels uit leden van de Hist. Ve. bestaat en één vertegenwoordiger van Oranjever.- 'Beatrix'.

Beide verenigingen willen nu reeds een ieder opwekken, zoveel als mogelijk is, daaraan deel te nemen om te gedenken en zich te bezinnen op het heden, waarin gruwelijke verschrikkingen, wreedheden en geweld helaas nog hoogst actueel zijn.

Tevens gaat voormelde commissie weerom de twee scholen benaderen, opdat ook de leerlingen van de hoogste groepen opnieuw hun aandeel kunnen leveren, bijv. in het onderhouden van de borders en actief een plaats krijgen tijdens de plechtigheid. Daarbij wordt begin mei in de klassen weer aandacht besteed aan de periode 1933-1949. Dit geschiedt o.a. aan de hand van het vorig jaar uitgebrachte boekwerkje en door opdrachten.

'OPEN VENSTERS' JUBILEERT

Die vierde mei brengt ons op een ander chapter. Het woon- en zorgcentrum 'OPEN VENSTERS' viert namelijk dit jaar zijn zilveren jubileum. Aan deze 25 jaar is een boekwerk gewijd en er wordt een tentoonstelling ingericht over een kwart eeuw O.V. Het eerste exemplaar van dit gedenkboek wordt waarschijnlijk op 4 mei, de datum dat de tentoonstelling opengaat, officieel gepresenteerd.

Daarna valt gedurende de gehele maand mei de expositie in de 'vissenhal' te bezichtigen.

Onze vereniging gaat met een paar man hand- en spandiensten verrichten bij het op poten zetten ervan. We garanderen u dat dit brokje nog wel jonge historie een kijk meer dan waard is.

DE HERMAN-DE-MAN-TOCHT

Tot onze verrassing - en teleurstelling - moesten we vernemen - op het moment dat we ons officieel meldden - dat de tocht op 22 april - met de salonraderboot KAPITEIN KOK al was volgeboekt.

EEN OPROEP

Op de avond van schrikveldag 2000 waren we met negen man, d.w.-z. met zeven mannen en twee vrouwen, bijeen in het Stadhuis. O.l.v. ons bestuurslid, alias onze stamboompeetvader, Gert Groenendijk hebben we ons bezonnen op de mogelijkheden en moeilijkheden eigen familie verder in beeld te krijgen. Bravo!
Verder is gebrainstormd over de vraag of het niet mogelijk is - in navolging van buurgemeenten - het zelfs ook breder aan te pakken, te weten een deelbevolking in -kaart te brengen, bijv. het bonte geheel van Tienhoven en zo meer.
Daarop is besloten onze stekker in andermans stopcontact te steken, m.a.w. ons licht op te steken bij mensen met ervaring in dezen. Wie weet gaat het eigen licht dan nog meer branden.

En na deze aanloop de brandende vraag, de oproep:

Wie heeft al een genealogie, al was het maar een brokje of een probeersel, één die te maken heeft met Ameide en/of Tienhoven? wilt u dit dan melden aan Gert Groenendijk of de secretaris. Nog liever zouden wij uiteraard een kopie ervan willen ontvangen. Of een andere mogelijkheid: mogen wij deze een weekje inzien om er eventueel een kopie van te kunnen maken?

Vol verwachting zien we uit naar het resultaat, u laat ons toch niet in het donker voort tobben? Bent u geïnteresseerd, we kunnen nog best meer speurders gebruiken: wie meldt zich, vele handen maken immers het werk lichter!

Zie ook 2 pagina's verder: een stukje stamboom over stede Ameide, opgenomen in een genealogie ener Termeise familie.

Besluiten we met een paar regels uit het afscheidslied van Mozes: (Deuteronomium 32:7 in de Groot nieuws Bijbel)

*'Denk aan al die vroegere tijden,
roep het verleden voor je op.
Vraag er je vader naar,
laat de ouderen het je vertellen!'*

De werkgroep-Genealogie

WAT WE ONTVINGEN:

Van dhr. Jas van Oort kregen we in de loop van het laatste halfjaar enige foto's, waarop oud-dorpsgenoten staan. We doen een greep: Chris van Krimpen, Albert Kruit, Joppie Meijer en zijn vrouw, Huib den Boer en Sientje van Bruggen.

Verder schijnt het onderwijs - van plaatselijke basisscholen tot vormen van voortgezet onderwijs, zoals atheneums - zoet-jesaan meer aan omgevingsgeschiedenis te gaan doen. Zo krijgen we met de regelmaat van de klok leerlingen op bezoek, op -zoek naar materiaal om een werkstuk te kunnen maken over bijvoorbeeld de historie van Ameide en/of Tienhoven, de plaatselijke kerkgebouwen, het stadhuis of het slot Herlaer.

Ook de monumenten worden bedacht. Zo zijn de kersenplukker en 'ons' gedenkteken al onderwerp van studie geweest.

Als ruil voor ons meezoeken en uitlenen wordt de vereniging doorgaans een kopie van zo'n papier ter hand gesteld.

Van deze resultaten willen we onze lezers af en toe eens laten mee genieten. Zie hier een eerste proeve, een fragment uit een werkstuk van Sissy van de Nadort over ons Stadhuis:

1. De geschiedenis van Ameide

De naam Ameide is zeer waarschijnlijk afgeleid van Hamijke, wat in de Middeleeuwen grens of slagboom betekende. Daarnaast is er ook nog een andere mogelijkheid, namelijk dat de naam is ontstaan omdat het plaatsje lag aan de mond van het riviertje de A, dus A-mond = A-muide = A-meide. (Net als IJmuiden wat lag aan de mond van het IJ).

De eerste berichten over het bestaan van Ameide komen uit het jaar 1000. De naam kwam toen namelijk al voor op de lijst van Utrechtse leenmannen. In het jaar 1266 is Ameide in het bezit van de Heren van Herlaer. Zij hebben Ameide waarschijnlijk gekocht, omdat het in hun geboorteland Brabant (in de buurt van Den Bosch), in verband met het plegen van misdrijven, te gevaarlijk werd.

Onder Arnoud van Herlaer was Ameide in 1296 al een belangrijke handelsplaats, maar de heren konden het geld nogal goed uitgeven. Hierdoor ontstond er een geschil met de bisschop van Utrecht en moest Floris V borg staan voor de schulden die Arnoud had bij het kantoor van geldhandelaren te Ameide.

Rond 1300 krijgt Ameide de stadsrechten, wat de handel zeer bevorderde en de welvaart vergrootte. Ameide kreeg in die tijd het uiterlijk van een stad, i.v.m. haar stadsrechten, eigen bestuur en beschermende wallen en grachten.

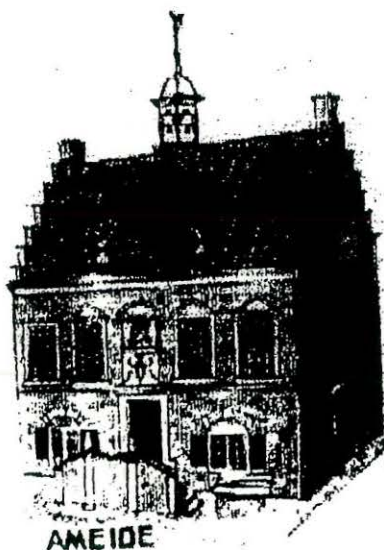
In 1388 werden tijdens de Arkelse oorlogen verschillende onderdanen uit Arkel vermoord en als wraak vielen zij Ameide aan en verwoestten en plunderden het kleine stadje.

In 1527 werden de stadsrechten van Ameide afgenomen door de Utrechtenaren die Ameide plunderden, omdat zij heulden met de vijand.

In het jaar 1672 kwamen de Fransen en velen inwoners werden gedood of weggevoerd.

Toen in 1812 Napoleon en zijn vrouw de dijk van Ameide passeerden stond de bevolking hen echter met erebogen op te wachten. Vandaag de dag is nog een bord te vinden in de bibliotheek waarop staat: 'Vive l'Empereur et l'Empetrice' (Leve de Keizer en de Keizerin). Napoleon was echter slecht gehumeurd en toonde geen belangstelling.

Een bijzonder historisch feit is de paardenmarkt. Op 1 maart 1657 werd dit recht aan Ameide geschonken door Hendrik van Brederode (zoon van de oprichter van het stadhuis). In het jaar 1864 was er een aanvoer van 2000 paarden en veulens. Vandaag de dag wordt op de tweede donderdag van de maand oktober deze activiteit gevierd, hoewel de aanvoer van paarden en veulens niet meer met vroeger te vergelijken valt.

Het stadhuis van Ameide

HET LEDENBESTAND

Bedankt als lid heeft Machel Haag te Elst.

Drie nieuwe leden meldden zich: te weten: mevr. J. de Jongh te Tilburg (al langer); Gillis Langerak en Kees van der Grijn.-

Van de laatste hebben we een bladzijde mogen overnemen uit zijn Van-der-Grijnen-genealogie. Deze heeft hij samen met zijn oom Aart opgezet. Het wapen in kleur konden we niet overnemen, daar bruintje dat helaas (nog) niet kon trekken. Zie hier:

Het wapen van Ameide

AMEIDE

Provincie : Zuid Holland

Opheffing : 1986 Zederik, Giessenlanden

Toevoegingen : -

I : 24 juli 1816

" Van lazuur beladen met een pal en verzeld van 2 smallere, alles van goud."

NB : de gemeente voert boven het schild een helm, zonder helmkleeden, met een helmteken bestaande uit 2 aan de polsen geboeide en geharnaste armen.

Oorsprong/verklaring :

De oorsprong van het wapen is niet bekend, hoewel Sierksma een sprekende verklaring probeert te geven door te stellen dat een (h)ameide een hekwerk of afrastering is.

In een brief van de burgemeester van 4-4-1815 wordt het wapen afgebeeld op een zegelstempel, inclusief de helm met helmteken. De kleuren werden niet gegeven en dus werd het wapen in rijkskleuren verleend. De kleuren van het wapen waren oorspronkelijk rood met drie zilveren palen. In deze vorm wordt het afgebeeld op de bodebus van Ameide, die uit de vroege 17e eeuw stamt.

Van Ameide zijn 3 zegels bekend, het eerste uit 1527 vertoont een tempel met 4 zuilen. In 1608 verschijnt een schild beladen met 2 palen, gedekt door een gesloten helm en met het helmteken. Randschrift "Dit is het poortsegel van der Amyde". Een identiek zegel zonder randschrift uit deze tijd is ook nog bekend.

Het wapen is dus waarschijnlijk aan het eind van de 16e of begin van de 17e eeuw ontstaan. Ameide was destijds bezit van het geslacht Van Brederode, Heren van Vianen en Ameide. Zij voerden echter een wapen met een leeuw. De oorsprong is dus nog niet duidelijk.

boekbespreking:

JOHAN WOLFERT VAN BREDERODE,
een Hollands edelman tussen Nassau en Oranje.

Samenstelling en redactie:

A.J.M.(Adriënne) Koenheim, P, Brederoo, Chr.Will, J.Heniger
(van de lezing over Johanna van Ameide), H.L.Ph. Leeuwenberg
en P.T.den Hertog.

Walburg Pers ISBN 90 5730 0346, prijs f 39,50.

KOSTBAAR en KOSTELIJK is dit boek, uitgegeven ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de Historische Vereniging *HET LAND VAN BREDERODE* te Vianen bij de gelijknamige tentoonstelling in het Stedelijk Museum te Vianen (9-10-99 tot 16-1-00).

Het boek leest als een roman, eigenlijk beter dan dat, men vliegt er doorheen. Geen suffe opsommingen van jaartallen en gebeurtenissen maar levensechte geschiedenissen. Men waant zich bij de gebeurtenissen persoonlijk aanwezig wanneer Adriënne Koenheim vertelt over het leven van Jan Wolfert. De vrolijke feesten op BATESTSTEIN met de drie freules en hun vrienden. Hoe heette hun club alweer: "l'Ordre de l'Union de la Joie". Het was een hoofs gezelschap ter verdrijving van de melancholie. Als leden worden genoemd Constantijn Huyghens en Jan de Witt. Een serie kleurenfoto's van schilderijen laten zien om welke 'joffers' het ging.

Een prachtige reportage van een Haags bruiloftsfeest wordt gevolgd door een hoofdstuk over de religiepolitiek met interessante en humoristische opmerkingen. Voorts hoofdstukken over de bestuursinrichting -en dat is zeer fraai- een uitgebreid verslag over de kleding in die dagen. Tenslotte een aangrijpend verhaal over de stadsdokter die met z'n hele gezin aan de pest bezwijkt. Het gaat echter bovenal om Jan Wolfert en zijn gezin. Ze verkeerden vaak in de fraai aangelegde en onderhouden tuin van Batestein. Het stemt droevig dat daarvan geen spoor overgebleven is.

De genealogische tabellen achterin maken het mogelijk het geslacht Brederode te volgen. De nauwe band met het huis Herlaar blijkt al op de eerste bladzijde van het overzicht. Het is een schitterend boek, fraai geïllustreerd en vakkundig geschreven, beslist zonder "geleerd" taalgebruik.

Haarlem december 1999

Peter van Toor

Johan Wolfert van Brederode 1599-1655
Een Hollands edelman tussen Nassau en Oranje

A.F. Goudriaan.(vervolg).

In de zomer van 1810 verandert er in ons land veel. We worden ingelijfd bij het Franse keizerrijk. Napoleon was niet te spreken over het bestuur in het Koninkrijk Holland door zijn broer Lodewijk Napoleon (1806-1810). Deze keerde zich immers tegen de opgelegde dienstplicht, de conscriptie, en tegen de strakke naleving van het Continentaal Stelsel tegen Engeland.

Op 1 juli maakte Lodewijk Napoleon een einde aan zijn koningschap en vertrok als graaf van St. Leu naar Bohemen. Plaatsvervangend staatshoofd met de titel van gouverneur-generaal wordt Charles-François Lebrun. De ambtelijke correspondentie wordt in het Frans gevoerd.

Waterstaat wordt tengevolge hiervan gereorganiseerd en voortaan vormden de 7 departementen de 16e inspectie van de Franse dienst van Wegen en Bruggen. Het bestuurlijke hoofd van deze inspectie werd J. van den Houte onder de titel van Requestmeester.

En hoe ging het verder met A.F.Goudriaan ? Wel, hij en Blanken waren nu inspecteurs-generaal bij het Keizerlijk Corps der Bruggen en Wegen per 1 januari 1811.

Goudriaan kreeg als gebied het oosten het land toegewezen en had dus in Holland niets meer te doen. Hij had echter in 1808 een plan ontworpen om de Amsterdamse drinkwaterleiding te verbeteren. Dit plan hield in een kanaal vanaf de Neder-Rijn bij Amerongen en langs Hilversum naar Amsterdam. Kosten f 600.000.

In 1811 overhandigde Goudriaan dit plan aan Napoleon en deze vond het zo belangrijk dat Goudriaan beloond werd met het ridderkruis van het Legioen van Eer. Het kanaalplan is nooit uitgevoerd, maar Goudriaan is van 29 juli tot 8 september 1813 wel in Parijs geweest om zijn plan te verdedigen. Hij bezocht toen tevens zijn zoon Bernardus Hermanus die aan de Ecole Polytechnique (een voorloper van de Technische Universiteit) een examen aflegde.

Verder kwam hij in het westen van het land vanwege droogmakerijen en hij was commissaris van de geotrooieerde vervening van de Krimpenerwaard. In oktober 1813 werd Napoleon verslagen in de Volkerenslag bij Leipzig en daarna kwam de regering van Koning Willem I. Deze wijziging had uiteindelijk voor Goudriaan grote gevolgen. Als inspecteur-generaal had hij toezicht over grote delen van België en o.a. Noord-Brabant en Limburg. Dit alles zonder treinen en auto's! Uiteindelijk vestigde hij zich in de buurt van Breda en wel in Princenhage.

Blanken klaagde als inspecteur-generaal over de invloed van ambtenaren. Deze 'lieden van de pen', zoals hij ze noemde hadden nauwelijks kennis van de praktijk, maar bemoeiden zich overal intensief mee. Goudriaan zorgde dat hij in allerlei commissies zat en hield op deze wijze veel invloed.

Op 24 november 1816 werd Goudriaan door koning Willem I geridderd in de Orde van de Nederlandse Leeuw. Hij mocht de onderscheiding van Napoleon daarnaast gewoon dragen! Verder dient Goudriaan genoemd te worden als ontwerper van weegbruggen: vaste en verplaatsbare. Ook toen wilde men het rekeningrijden al invoeren: om de vijf kilometer was er op de grote wegen in het Rijk een tolhuis.

Goudriaan die in het zuiden de inspectie voerde deed daar veel voor de wegenbouw en bijbehorende werken en in 1822 waren de tolopbrengsten in het zuiden 15 keer die in het noorden.

In de buurt van Gorinchem kennen we allemaal het kanaal van Steenenhoek; het is in de jaren 1818-1819 uitgevoerd naar een ontwerp van Goudriaan.

In Asperen werden In februari 1820 de Lingsluizen feestelijk geopend, dit was het slotstuk van het vervolmaken van de Diefdijklinie. Om een confrontatie met Blanken te voorkomen, heeft minister De Coninck Goudriaan niet uitgenodigd; het karakter van Blanken was de oorzaak.

In 1823 werd Goudriaan benoemd tot administrateur van Waterstaat. Na een reorganisatie was Waterstaat terechtgekomen bij Binnenlandse Zaken. Het Departement van BZ en Waterstaat was een van de grootste. Het departement kende vier administrateurs en Goudriaan ging over Waterstaat en Publieke werken. Eén keer per week vergaderde de Raad van Administratie met de minister en de secretaris-generaal. Goudriaan zat nu dus in de top van het ministerie en wel vanwege zijn grote technische kennis als wel vanwege zijn kennis van procedures en diplomatiek talent. In 1823 kwam ook zijn zoon werken bij Waterstaat en wel in de rang van ingenieur 1e klasse. Met ingang van 1 januari 1824 werd hij bij KB (Koninklijk Besluit, bij Willem I veel gehanteerd) benoemd tot ingenieur met de directie belast.

De feestelijke opening vond plaats op 24 augustus 1826, de verjaardag van de Koning. Zo kwam de Zuid-Willemsvaart onder leiding van vader en zoon gereed. Kosten 4,5 miljoen. Bij KB van 26 maart 1826 werd Goudriaan eervol ontslagen als administrateur en werd hij opnieuw inspecteur-generaal. Minister van Gobbelsroy vond één inspecteur voor het hele rijk (Nederland + België) te weinig.

De toestand in het land verslechterde voor Waterstaat: er werden geen grote werken aanbesteed. Goudriaan was in 1829 zestig jaar, toen hij op 2 juni in zijn woning te Rijswijk stierf aan een 'zinkingskoorts'. Zijn weduwe, Guurtje Omhein, kreeg naast het pensioen waarop zij recht had, nog een extra pensioen door de koning toegewezen.

Onder leiding van zoon Bernardus Hermanus werd de spoorweg Amsterdam - Haarlem aangelegd en geopend. Deze zoon stierf in 1842 op 45-jarige leeftijd te Den Haag. De laatste van de bekende waterbouwkundigen Goudriaan.

A. F. Goudriaan in het ambtskostuum van de Waterstaat, circa 1810. Schilder onbekend.

Guurtje Omhein (1774-1841), echtgenote van A. F. Goudriaan, circa 1810. Schilder onbekend.

Kruis van het Legioen van Eer (1811).

Bernardus Hermanus Goudriaan (1796-1842). Litho door C.W. Mieling.

Kruis van de Orde van de Nederlandse Leeuw (1815).

Dr. C.F.T. von Ziegenweidt te Pietermaritzburg schreef het volgende artikel voor ons nieuwsblad:

JOHAN FREDRIK KAREL THEODOOR VON ZIEGENWEIDT

werd geboren in Eibergen op 12 september 1828. Zijn vader, Carel Frederik Theodoor von Ziegenweidt, had daar een betrekking als 'Commissie der Rijksbelastingen'. Omstreeks 1830 verhuisde het gezin naar Winterswijk.

'J F K Th' is medicijnen gaan studeren. Helaas weet ik niet waar hij dit gedaan heeft, doch wel dat hij met goed gevolg de volgende examens heeft afgelegd voor 'De Provinciale Commissie van Geneeskundig Onderzoek en Toevoorzicht, in Noord-Holland, residerende te Haarlem':

- ▷ op 10 juli 1857 tot 'Scheeps-Heelmeester',
- ▷ op 10 juli 1858 tot 'Heelmeester voor het platte land',
- ▷ op 8 september 1858 tot 'Heelmeester voor eene stad' en tenslotte
- ▷ op 10 november 1859 tot 'Vroedmeester'.

Pas op 20 april 1866, dus ruim 6 jaar nadat hij volledige bevoegdheid verkregen had, vestigde hij zich aanvankelijk in Oosthuizen, ca. 10 km ten zuiden van Hoorn. Op 26 april 1867 volgde zijn benoeming door Burgemeester en Wethouders van Ameide tot 'Stads Genees-, Heel- en Verloskundige' op een jaarwedde van driehonderd gulden benevens een jaarlijkse gratificatie van een honderd gulden. In Ameide betrok hij een herenhuis aan de Voorstraat op huisnummer 96, nu Voorstraat 8.

Zijn 13 jaar jongere vrouw Cato schonk hem eerst een dochter (waarschijnlijk in Oosthuizen) en vervolgens op 19 november 1867 in Ameide een zoon, Carel Fredrik Theodoor. Cato overleed aan acute longontsteking op 28-jarige leeftijd, nadat zij bij een wandeling in december 1869 op de Lekdijk met haar twee nog zeer kleine kinderen door een zware regenbui overvallen was. Bij haar dood werd een eeuwigdurend familiegraf in Ameide aangekocht op, wat nu heet, de 'Oude Begraafplaats'. Bijna vijf jaar later, op 6 september 1874, kwam haar weduwnaar om het leven bij het oversteken van de rivier op weg naar een patiënt in Jaarsveld.

De kinderen werden vervolgens in Oost Souburg in Zeeland door tante Sophie (van den Toorn?) verder groot gebracht. Het dochtertje overleed echter op 12-jarige leeftijd waarbij de jongere 'C F Th' alleen overbleef. Dit zoontje, mijn grootvader dus, is later in Utrecht ook medicijnen gaan studeren. Hij specialiseerde zich daarna in de neurologie en psychiatrie, in die jaren een opleiding van slechts 2 jaar, en vestigde zich als eerste in deze specialiteit in Rotterdam (Haringvliet 80).

Opschriftfamiliegraf:

Familiegraf

J.F.K.Th. von Ziegenweidt

C.J. von Ziegenweidt van den Thoorn

J.F.K.Th. von Ziegenweidt arts

Geb. Middelburg 3 Maart 1841

Geb. Eibergen 12 Sept. 1828

Overl. Ameide 16 Dec. 1869

Overl. Ameide 6 Sept. 1874

S.M.F. von Ziegenweidt - Huysman

C.F.Th. von Ziegenweidt zenuwarts

Geb. Den Briel 10 Oct. 1866

Geb. Ameide 14 Nov. 1867

Overl. Bussum 30 April 1951

Overl. Rotterdam 28 Jan. 1920

NB. de datum "10 Oct. 1866" m.b.t. S M F von Ziegenweidt-Huysman is onjuist; hier behoort te staan: "10 Nov. 1866".

Aanstellingsbrief:

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN AMEIDE-----

Gelet op het besluit van den gemeenteraad van Ameide van den 26 april 1867 waarbij de Heer Johan Frederik Karel Theodoor von Ziegenweidt thans Stedelijk Heelmeester, Plattelands Heelmeester, Vroedmeester te Oosthuizen en benoemd en aangesteld tot plaatselijk genees, heel en verloskundige alhier -----

Tengevolge en krachtens voornoemd besluit -----

Hebben goedgevonden -----

mits deze acte van aanstelling te verlenen aan den Heer Johan Frederik Karel Theodoor von Ziegenweidt als plaatselijk genees heel en verloskundige te Ameide tegen genot eener jaarlijksche bezoldiging van tweehonderd vijftig gulden, eene tijdelijke uitkering van vijftig gulden 's jaars en eene gratificatie gedurende de vijf eerste jaren van een honderd gulden 's jaars; en voorts op zoodanige instantie als voor deze betrekking reeds bestaat of in het vervolg zal worden vastgesteld. -----

Ameide den 24 Maart 1867

Burgemeester en Wethouders van Ameide

De Secretaris
(get.)

De Burgemeester
(get. Morel)

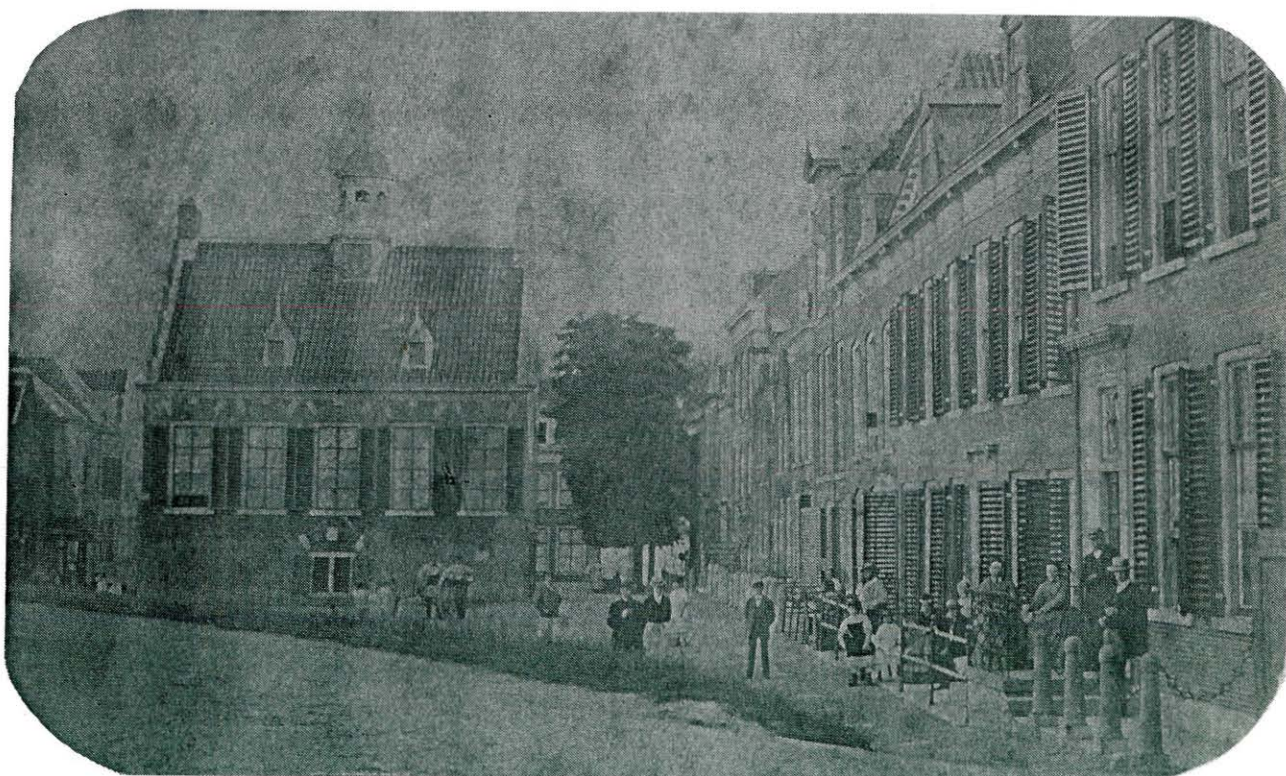
De Secretaris van Ameide verklaart dat aan de betrekking van plaatselijk genees heel en verloskundige te Ameide is verbonden eene jaarwedde van drie honderd Gulden, benevens eene gratificatie gedurende de vijf eerste jaren ad een honderd Gulden 's jaars

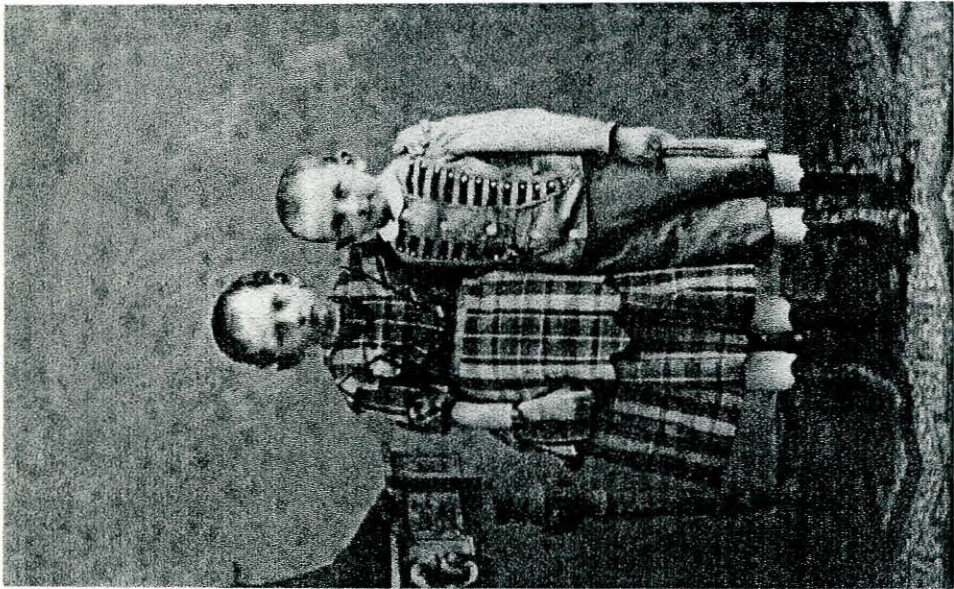
Ameide den 24 Maart 1867

(get.)

Geregistreerd te Gorinchem den zevenden Juni 1800 zeven en zestig Deel 71 folio 74 verso vak 1. Een blad met geen renvooi. Ontvangen voor regt f 3.-- voor 38 opcenten f 1.14 tezamen vier gulden veertien centen.

De Ontvanger
(get. Happel)

HET GEMAAL AAN DE BOEZEMKADE

W. van Zijderveld

Het gemaal dat de polder Achthoven in het verleden mede heeft helpen droogmalen, bestaat niet meer. Het gemaal lag aan de Boezemkade en was in zijn soort uniek. Het onderste deel was een bakstenen molenstomp uit 1777 die in 1925 twee meter werd verhoogd. Er kwam een dak op en in de zo ontstane ruimte werd een horizontale Crossley dieselmotor geplaatst die een centrifugaalpomp aandreef. In de molengang werden de toe- en afvoerbuizen van de pomp gelegd. Tot aan de sloop is de installatie ongewijzigd gebleven en was het gemaal aan de Boezemkade als het ware een industrieel monument geworden.

Zowel het gebouw als de installatie waren in redelijk goede staat van onderhoud. De motor heeft ruim drie jaar geleden nog voor het laatst gedraaid. Het gemaal had verder geen functie meer voor de bemaling van Achthoven omdat het water nu via Lakerveld werd afgevoerd.

Enkele jaren terug kwam er olie bovendrijven in de vliet die aan het gemaal grenst. Het bleek dat deze olie afkomstig was van het gemaal. Vooral onder de vloer van het gemaal bevond zich een grote verontreiniging.

Het Hoogheemraadschap werd daarop door het Zuiveringschap gemaand om de verontreiniging op te ruimen. De goedkoopste manier om dit voor 100% te doen was het gemaal te slopen. De gemeente gaf een sloopvergunning en daarmee was de zaak beslecht. Het feit dat het gebouw op de lijst van beeldbepalende panden stond heeft dat helaas niet kunnen verhinderen.

De Historische Vereniging Ameide en Tienhoven had al anderhalf jaar contact met het Hoogheemraadschap om te trachten het gemaal te behouden. Eind maart 1999 is ook onze (toen een paar maanden oude) vereniging door hen ingelicht. Vanaf eind april hebben wij daarna gezamenlijk getracht het gemaal te behouden. Onze vereniging trad daarbij op als penvoerder en contactorgaan. Tegen het verlenen van de sloopvergunning hebben wij bezwaar aangetekend. Na veel brieven, vergaderingen en telefoontjes moesten we echter constateren dat het helaas niet mogelijk was om het gemaal te redden. Het Hoogheemraadschap was niet bereid een bodemsanering binnen de molenmuren uit te voeren zonder het gebouw te slopen. Een mogelijkheid, die zich half mei voordeed, was nog geweest dat het gemaal werd overgedaan aan een door ons op te richten stichting. Deze stichting zou dan de (financiële) verantwoordelijkheid moeten overnemen voor de gevolgen van de vervuiling. De de tijd die ons nog restte tot 9 juni 1999 (de datum waarop concrete plannen gereed moesten zijn) was echter te kort om voldoende geldmiddelen en garanties voor de gevolgen van de grondverontreiniging bijeen te brengen. De kans op een financiële bijdrage van de gemeente Zederik was eveneens minimaal. Omdat wij zonder grote financiële risico's geen weg meer zagen het gemaal te behouden, hebben wij op 7 juni ons bezwaarschrift ingetrokken. In de week van 20 tot 24 september 1999 is het gemaal gesloopt.

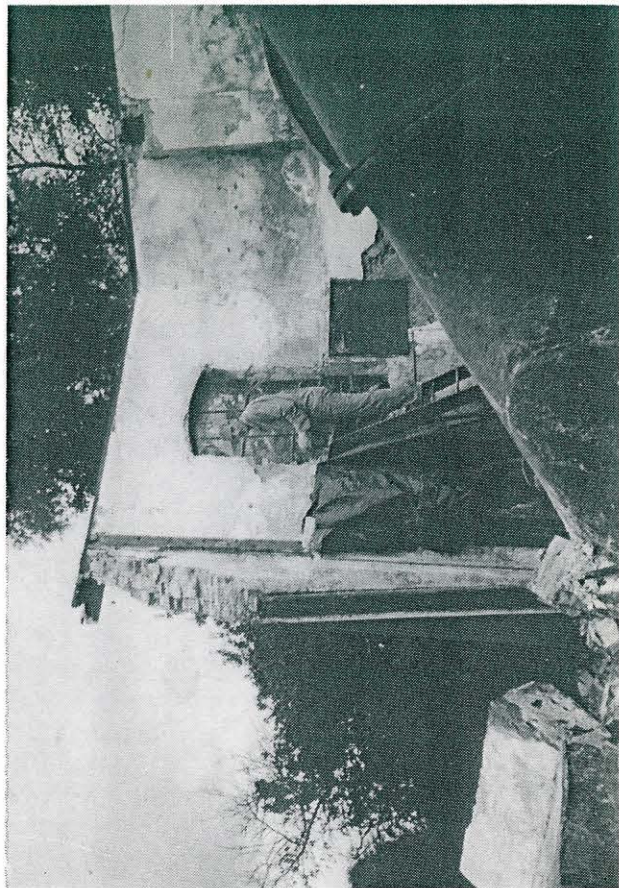
Voor de dieselmotor hadden zich intussen verschillende liefhebbers

gemeld. Die wilden wel de motor, maar niet de pomp hebben. Op het laatste moment kreeg de Monumentenstichting Baet en Borch lucht van de sloopplannen en vroegen aan het Hoogheemraadschap of zij de gehele pompinstallatie mochten overnemen om deze elders weer op te bouwen. Baet en Borch beheert onder andere het stoomgemaal De Tuut in Appelterm en het is de bedoeling dat de Achthovense pompinstallatie op dat terrein in een gebouw weer wordt opgebouwd. De installatie kon geen betere bestemming krijgen! Wanneer het stoomgemaal De Tuut geheel is gerestaureerd, komt het pompgemaal aan de beurt. Dat kan nog een paar jaar duren, maar in elk geval is de gehele pompinstallatie van de sloop gered. Baet en Borch speelt zelfs met het idee om de pompinstallatie werkend te maken, zodat er inderdaad water kan worden verpompt. Hiervoor zou het Hoogheemraadschap nooit toestemming hebben gegeven wanneer het gemaal in Achthoven behouden was gebleven. Daar had alleen de motor mogen draaien. De afvoerbuiss en het brugje in de Boezem-kade hadden altijd moeten verdwijnen omdat het Hoogheemraadschap een ononderbroken kade wilde hebben. Hierdoor zou water-pompen onmogelijk zijn geworden.

Al met al is veel moeite tevergeefs geweest, maar dat is bij dit soort zaken niet ongewoon. In elk geval is de motorinstallatie gered en heeft een goede bestemming gevonden. Over enkele jaren kunt u haar daar gaan bekijken.

Het is de bedoeling dat in één van de volgende afleveringen van de *Lek en Huibert Kroniek* nader op de geschiedenis van het gemaal van Achthoven wordt ingegaan.

=====

Het motorpompgebouw aan de Boezemkade, een dag voor de sloop. De gevelsteen met het jaartal 1777, die boven de grote deur zat, is reeds verwijderd. Deze bevindt zich in de opslag van het Hoogheemraadschap te Lexmond. Het brugje in de Boezemkade is eveneens al opgeruimd..

